

Det nasjonale kvalitetsmerket Olavsrosa til Slora Mølle

- Det at Slora mølle får Olavsrosa betyr alt!

På treveggen på Slora Mølle i Sørumsund henger nå kvalitetsmerket Olavsrosa. Det betyr mye for alle de frivillige som har lagt ned enormt mange dugnadstimer med å restaurere mølla de siste ti årene.

– Det er mange som ønsker seg en Olavsrose og vi får mange søknader i året. Vi må stadig si nei til søknader da flere av søkerne ikke oppfyller kravene til å få dette kvalitetsmerket. Men Slora Mølle oppfyller til de grader kravene. Slora Mølle har en betydelig kulturhistorisk verdi som blir ivaretatt på en god måte, det er åpent for publikum og det jobbes aktivt med formidling, uttaler direktør Erik Lillebråten i Stiftelsen Norsk kulturarv når han er på plass på Slora Mølle for å dele ut Olavsrosa.

Slora Mølle ligger på Blaker i Sørums kommunen i Akershus og eies i dag av Blaker og Sørums historielag. Nylig ble Olavsrosa tildelt historielaget og Slora Mølle av Stiftelsen Norsk kulturarv. Det har vært møllevirksomhet i Slorafossen langt bakover i tid, men virksomheten opphørte i 1961 da eier Olav Kristiansen døde. Historielaget overtok Slora Mølle på 90-tallet med den hensikt å føre den tilbake til bygdas pulserende liv, som et levende dokument på møllens betydning i samfunnsbygging med vann

Stine Strandhaug
Tekst og foto

som energibærer og miljøfaktor. Da historielaget overtok mølla var den i svært dårlig forfatning. Det har siden blitt lagt ned utallige dugnadstimer for å bevare den historiske mølla, og det er spesielt karene i venneforeningen Slora Møllers Venner som har jobbet med dette på dugnad. Slora Mølle står i dag slik den ble oppført i 1908 i 2 ½ etasje med rundt 100 m² gulvflate.

– Vår visjon er vern gjennom bruk. Slora Mølle er et godt eksempel på det, sier Lillebråten.

15.000 dugnadstimer

Begrunnelsen for at Slora Mølle nå har fått tildelt Olavsrosa er som følger:

”Slora Mølle er ei tradisjonell vassdrevne bygdemølle frå 1908 bygt på ein stad med mølletradisjonar tilbake til 1666 ved Slorafossen, Blaker. Mølla er eigd av Blaker og Sørums Historielag og blir drifta av foreninga Slora Møllers Venner. Møllebygninga er restaurert med støtte frå Norsk Kulturminnefond. Venneforeninga har godt samarbeid med Norsk Teknisk Museum, og Fjuk skole har tatt del i restaureringsarbeidet og får del i formidlinga av anlegget i drift. Slora Møllers Venner ønskjer å utvikle anlegget vidare som besøksenter.”

Dag Winding-Sørensen er leder i Slora Møllers Venner og han er veldig stolt over tildelingen av Olavsrosa.

– Det at Slora Mølle får Olavsrosa betyr alt. Det betyr mye for oss at bygdemiljøet støtter opp om den jobben vi gjør, men at nasjonale kulturverninstitusjoner verdsetter arbeidet vårt gir oss en voldsom oppmuntring, sier Winding-Sørensen.

Han forteller videre at venneforeningen har lagt ned over 15.000 dugnadstimer med å restaurere mølla og møllehuset de siste ti årene.

Penger til restaurering

Flere bidragsytere har gitt økonomisk støtte til restaureringen av Slora mølle, blant annet har prosjektet fått tildelinger i tre omganger av Norsk Kulturminnefond. Til sammen har Norsk Kulturminnefond tildelt 545.000 kroner til Slora mølle. De har blant annet gitt støtte til restaurering av maskineri, steinkverner, heiser, renner, trakter og trinser, samt til restaurering av kraftoverføring, utvekslinger, akslinger, hjul og remmer. Kulturminnefondet har også gitt penger til restaurering av vannturbinn med rørgate og dam og semidieselmotor, samt bygningsmessige konstruksjoner, lemmer, lager og turbinhus.

– Unikt kulturminne

Direktør Simen Bjørgen i Norsk Kulturminnefond synes det er flott å ha vært med og bevilget penger til Slora Mølle.

– Dette er et sjeldent kulturminne og det finnes ikke mange tilsvarende møller igjen rundt omkring. Her har det blitt lagt ned enorm frivillig innsats og det drives flott formidlingsarbeid. Vi bevilger penger til mange prosjekter i løpet av ett år, men det er ikke så mange av prosjektene som har fått tildelt Olavsrosa. Derfor er dette veldig stort for oss å være med på, uttaler Bjørgen.

Kulturminnefondet er et lavterskeltilbud og en rendyrket tilskudsordning for private eiere av verneverdige kulturminner og kulturmiljøer. Tilskudsordningen skal bidra til å øke innsatsen fra eiere og næringsliv for å ta vare på kulturminner, og til bevaring og bruk av kulturminner og kulturmiljøer for opplevelse, kunnskap, utvikling og verdiskaping.

Dette er Kulturminnefondets faglig vurdering for å bevilge penger til Slora Mølle:

”Slora Møllens Venner har gjennom istandsettingen vist seg å være en kulturminnebevarer av høy rang. Noe av det unike har vært deres evne til å knytte til seg og inkludere medlem-

mer som etter lange arbeidskarrierer har spisskompetanse, handlekraft og nettverk, samtidig som foreningens miljø framstår som inkluderende for alle. Dette, sammen med deres samarbeid og formidling til skoleklasser, lag og foreninger løfter Slora mølle til å bli et veldig bra prosjekt. Aktiviteten til foreningen generer dermed verdiskaping på mange plan”.

Olavsrose nummer to

Også Sørums ordfører Marianne Grimstad Hansen synes det er flott at kommunen nå har fått sin andre Olavsrose.

– Sorum har sterke landbrukstradisjoner og det er enkelt å være kulturarvinteressert ordfører i Sorum, fordi det er så mye å ta av! Jeg er veldig stolt over at kommunen nå har to Olavsrosen, en på Vølneberg gamle skole og nå også på Slora Mølle. Slora Møllens venner har restaurert mølla og det har blitt et praktanlegg som er vel verdt et besøk, uttalte Hansen.

Selv om mølla er påkostet omkring 600.000 kroner, så gjenstår det fortsatt mye arbeid. Blant annet skal det lages en dam som skal lede vann gjennom et 30 meter langt turbinrør. Turbinrøret er laget på nytt da det gamle var så mørkent at det datt sammen.

– Jeg vil nok si at det mest utfordrende vi har gjort hittil var å lage turbinrøret. Men vi er veldig stolt av det arbeidet vi har gjort og det har vært veldig gøy. Men vi trenger en sperredam for å bruke røret. Vi har gjort research og vet hvordan dammen skal være, men trenger nå hjelp til å få laget dammen, forteller Winding-Sørensen. 🌿

Deler av artikkelen har tidligere blitt publisert i Romerikes Blad

Samarbeid gjev resultat

Av Simen Bjørgen, direktør i Kulturminnefondet

Det var ein stor dag for oss i Kulturminnefondet, når Slora Mølle vart tildelt det nasjonale kvalitetsmerket Olavsrosa, under eit flott arrangement ved den restaurerte mølla i Sorum kommune.

Trass i at vi har gjeve støtte til over 4700 tiltak på landsbasis, er det berre eit fåtal som har vorte denne store heideren til del. Difor er også vi stolte over å ha bidratt med økonomisk hjelp til Blaker og Sorum historielag, som har stått ansvarlege for arbeidet.

Det vart ei høgtideleg stund, og

det var mange som gledde seg saman med dugnadsgjengen denne dagen.

Kulturminnefondet har bidratt i tre ulike delprosjekt, med til saman ein halv million i økonomisk støtte. For kvar krone Kulturminnefondet bidrar med vert det utløyst tre og ei halv krone i total innsats på kulturminnet. Her er det stor dugnadsinnsats.

Vi er svært godt nøgde med resultatene, og takkar Stiftinga Norsk kulturarv for at vi vart invitert.